

**Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра іноземних мов та методики їх викладання

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(ПРОБНІ УРОКИ В ЗЗСО)**

з галузі **01 Освіта / Педагогіка**

за спеціальністю **014 Середня освіта (Німецька мова і література)**

за освітньо-професійною програмою **Середня освіта (Німецька мова і література)**

Робоча програма навчальної дисципліни «Навчально-педагогічна практика(пробні уроки в ЗЗСО)» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Німецька мова і література) Кременець: 2020 р. 16 с.

Розробник: Яценюк Надія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри іноземних мов та методики їх викладання.

Протокол №1 від 30 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри іноземних мов та методики їх викладання

Воронцова Н.Г.

1. Вступ

Навчально-педагогічна практика (пробні уроки в ЗЗСО) є однією із ключових професійно-орієнтованих нормативних дисциплін для спеціальностей 014 Середня освіта (Німецька мова і література). Пробні уроки в школі проходять на III та IV курсах (6, 7 семестри) в обсязі 9 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 014 Середня освіта (Німецька мова і література) освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька мова і література)	Курс	
Змістових модулів – 4		3-й, 4-й	
		Семестр	
		6-й, 7-й	
Загальна кількість годин – 270	рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Кількість год. 270	
		Самостійна роб. 166	
Тижневих годин для денної форми навчання: 104 год. самостійної роботи – 166.		Вид контролю: залік 6,7 семестр	

3

Мета, зміст, завдання і методи педагогічної практики

Мета педагогічної практики

У професійному становленні вчителя німецької мови вирішальна роль належить педагогічній практиці. Вона поєднує теоретичну підготовку бакалаврів з їх практичною діяльністю у ЗЗСО.

Метою педагогічної практики є:

- оволодіння студентами сучасними методами, формами та засобами навчання іноземної мови;
- формування у студентів необхідних професійно-педагогічних навичок та умінь для вирішення практичних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу у ЗЗСО;
- виховання у майбутніх педагогів потреби постійного удосконалення педагогічної майстерності;
- розвиток у студентів творчої ініціативи та конкретних дослідницьких умінь у професійній діяльності.

Завдання педагогічної практики

Основними завданнями педагогічної практики є:

- формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та умінь вчителя іноземних мов ЗЗСО;
- формування у студентів навичок та умінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-

педагогічних та методичних проблем;

- створення умов для професійної адаптації майбутніх педагогів, залучення їх до активної діяльності;
- розвиток у студентів практичних умінь здійснювати виховну роботу серед учнівської молоді;
- оволодіння майбутніми педагогами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування з учнями;
- вироблення у студентів самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи з учнями та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності вчителів ЗЗСО.

Педагогічна практика спрямована на формування у студентів таких **професійних компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1** Здатність використовувати знання з іноземної мови усно та письмово в професійній діяльності.
- ЗК2** Здатність навчатися та самонавчатися, продовжувати навчання із значним ступенем автономії.
- ЗК3** Здатність до усного та письмового спілкування українською мовою з професійних питань.
- ЗК4** Здатність до застосування soft skills (планування та розподілу часу, тайм менеджменту, вміння брати на себе відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах тощо).
- ЗК5** Здатність знаходити, інтерпретувати та застосовувати інформацію з різних джерел.
- ЗК6** Здатність застосовувати знання на практиці.
- ЗК7** Здатність приймати обґрунтовані рішення та судження, з врахуванням соціальних, наукових та етичних аспектів.
- ЗК8** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК9** Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК10** Здатність оцінювати і підтримувати якість роботи.
- ЗК11** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК12** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК13** Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК14** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

- ФК1.** Здатність до застосування сучасних методологічних, наукових і практичних основ предметної спеціалізації.
- ФК2.** Здатність до застосування сучасних методик й освітніх технологій навчання німецької мови (зокрема інформаційних) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
- ФК3.** Здатність визначати, критично осмислювати та застосовувати ефективні підходи (методи) у процесі навчання німецької мови на підставі вітчизняного та міжнародного досвіду.
- ФК4.** Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять (зокрема в інтерактивному та дистанційному режимі).
- ФК5.** Трансфер сучасних науково-педагогічних досягнень у власну професійну діяльність і у розвиток soft skills учнів у процесі навчання німецької мови в закладах загальної середньої освіти.

ФК6. Здатність до перенесення лінгвістичних знань і навчально-практичного досвіду в процес навчання іноземної мови, до розвитку мовної уваги та виявлення подібностей і відмінностей у різних мовах.

ФК7. Володіння методиками білінгвального інтегрованого навчання німецької мови та основами дидактики багатомовності.

ФК8. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, обмін досвідом професійної діяльності. Готовність до виконання ролі модератора у діалозі двох культур (рідної та іншомовної).

ФК9. Здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів професійної діяльності), організувати та керувати професійним розвитком осіб та груп та здатність до створення позитивного освітнього середовища для успішного оволодіння учнями навичками іншомовної компетентності.

ФК11. Володіння німецькою мовою на рівні не нижче С1, дотримання сучасних мовних норм, опанування різних видів мовленнєвої діяльності, формування мотиваційного контексту для продуктивного вивчення німецької мови, утвердження ролі німецької мови як засобу міжкультурної комунікації.

ФК12. Здатність адекватно використовувати мовленнєві одиниці, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ФК13. Здатність до навчання німецької мови на підставі особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, до виконання ролі агента змін в системі загальної середньої освіти (донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації), знання дидактичних і лінгводидактичних засад їхньої реалізації в освітньому процесі закладах загальної середньої освіти та здатність до виконання ролі тьютора, едвайсера, коуча, фасилітатора у навчанні іноземної мови.

ФК15. Здатність застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

ФК16. Здатність застосовувати методи діагностування й контролю досягнень учнів.

Програмні результати навчання (ПРН):

Після завершення курсу студент повинен:

ПРН1. Демонструвати знання основ філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку поглиблених когнітивних та практичних умінь/навичок, майстерності та інноваційності на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері загальної середньої освіти, розвитку soft skills, загальної культури й соціалізації особистості, в обсязі, необхідному для розуміння причинно-наслідкових зв'язків у розвитку особистості, суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності.

ПРН2. Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з німецької мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти) на рівні С1, виявляти здатність вдосконалювати та підвищувати власний фаховий рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН3. Визначати сутність процесів навчання й виховання у середній школі, їх психолого-педагогічні основи в загальних поняттях та термінах, що є необхідним для успішної практичної діяльності.

ПРН4. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти реального освітнього процесу та використовувати їх для планування, організації та реалізації прикладного мікродослідження з методики навчання іноземної мови та психолого-педагогічних дисциплін, презентувати його результати.

ПРН6. Демонструвати знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення учнів.

- ПРН7.** Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення актуальних проблем організації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти.
- ПРН8.** Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері дисциплін загальної та професійної підготовки при розв'язанні практичних соціально-професійних та лінгводидактичних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.
- ПРН9.** Організовувати навчальну діяльність учнів, керувати нею й оцінювати її результати з метою набуття практичних навичок майбутньої професійної діяльності.
- ПРН10.** Демонструвати знання державних стандартів загальної середньої освіти, навчальних програм із німецької мови для ЗЗСО та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах педагогічної діяльності.
- ПРН11.** Знати мовну норму, соціокультурну ситуацію розвитку німецької мови, особливості використання мовних одиниць у різних комунікативних контекстах, мовний дискурс сучасності.
- ПРН12.** Володіти навичками проведення діагностичних вимірів з метою їх ефективного використання у вивченні особистості учасників навчального процесу (учителів, учнів) з метою створення позитивного психологічного клімату у класі та атмосфери співпраці.
- ПРН13.** Планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі набутих компетентностей із дисциплін професійної підготовки.
- ПРН14.** Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема технології дистанційного навчання) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
- ПРН15.** Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами дисциплін професійної підготовки з обраної спеціальності та спеціалізації
- ПРН16.** Формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування та soft skills залежно від ситуації.
- ПРН17.** Виявляти готовність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування майбутніх наслідків на основі отриманих професійних знань та практичних навичок.
- ПРН18.** Визначати рівень особистісного і професійного розвитку, автономно моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних завдань у професійній діяльності.
- ПРН19.** Виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практичних навичок, здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної освітньо-професійної цілі, включаючи ситуації невизначеності вимог і умов.
- ПРН20.** Виявляти здатність до використання української мови в професійній діяльності та в контексті глобалізаційних процесів.
- ПРН21.** Організовувати та коректувати діяльність учнів в процесі навчання, демонструвати інтерперсональні надпрофесійні навички.
- ПРН22.** Здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.
- ПРН23.** Дотримуватись гігієнічних вимог при організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти з метою збереження та укріплення здоров'я учнів; знати психологічні, вікові та індивідуальні особливості школярів, оцінювати їх фізичний розвиток, зокрема учнів з особливими потребами.

3. Програма навчально-педагогічної практики (пробні уроки у ЗЗСО)

Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики

- Тема 1. Участь у настановчій конференції.
- Тема 2. Знайомство зі школою, класом, документацією.
- Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.
- Тема 4. Підбір методичної літератури.
- Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.

Змістовий модуль 2. Навчальна робота

- Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.
- Тема 7. Спостереження уроків вчителів-предметників.
- Тема 8. Написання конспектів уроків.
- Тема 9. Проведення уроків згідно розкладу.
- Тема 10. Участь у методичних об'єднаннях вчителів по фаху.

Змістовий модуль 3. Виховна робота

- Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.
- Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.
- Тема 13. Проведення позакласних заходів.
- Тема 14. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.

Змістовий модуль 4. Підсумки практики

- Тема 15. Написання звіту про проходження педагогічної практики.
- Тема 16. Оформлення документації педагогічної практики.
- Тема 17. Участь у роботі педагогічної ради школи.
- Тема 18. Участь у підсумковій конференції.

Зміст навчально-педагогічної практики (пробні уроки у ЗЗСО)

З урахуванням мети і завдань педагогічної практики та рівня психолого-педагогічної й методичної підготовки студентів на педагогічну практику відводиться один день у VI та VII семестрах. Тут передбачено формування професійно-педагогічних, методичних та науково-дослідницьких умінь, а саме – оволодіння системою професійних умінь у процесі проведення навчально-виховної та дослідницької роботи з німецької мови у ЗЗСО.

Для проведення навчально-виховної роботи кожен студент закріплюється за одним вчителем і проходить педпрактику в класах, що входять до навантаження цього вчителя. Керівництво практикою з навчальної, виховної та науково-дослідницької роботи здійснюють викладачі кафедри іноземних мов та методик їх навчання.

Навчально-педагогічна практика передбачає:

- ознайомлення з особливостями організації навчально-виховного процесу у навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо);
- ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (типові та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації);
- відвідування та аналіз занять вчителів практикантами;
- планування власної викладацької діяльності, підготовку до занять;
- проведення практичних занять з німецької мови за розкладом у закріплених класах;
- проведення науково-дослідницької роботи;

До змісту практичної діяльності студента-практиканта як **вчителя німецької мови** входить:

а) навчально-виховна робота:

- складання планів серії занять;
- проведення занять за складеним планом;
- відвідування занять вчителів;
- проведення методичного аналізу відвіданих занять;
- виготовлення роздавального дидактичного матеріалу;
- перевірка письмових робіт учнів;

б) позаурочна робота з іноземної мови:

- підготовка і проведення одного позаурочного заходу іноземною мовою під час педагогічної практики;

– відвідування позааудиторних заходів з іноземної мови, що проводяться вчителями та іншими практикантами з їх наступним аналізом.

в) дослідницька робота:

- проведення тестування студентів з метою виявлення рівня володіння окремими іншомовними компетенціями;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння студентами;
- вивчення наукової методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації реального навчального процесу;
- проведення досліджень, необхідних для написання наукової роботи з методики навчання іноземної мови;
- підготовка доповідей і виступів на методичних семінарах кафедри.

Права та обов'язки практиканта

практикант має право:

1. Вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації педагогічної практики.
2. Отримувати консультації викладача та керівника практики з усіх питань проведення педагогічної практики.
3. Мати один день на тиждень для самостійної роботи (субота).

практикант зобов'язаний:

1. Взяти участь у настановчій конференції з педагогічної практики та підсумковій конференції або засіданні «круглого столу».
2. Працювати у вищому навчальному закладі не менше п'яти днів на тиждень.
3. У повному обсязі виконувати завдання педагогічної практики, передбачені програмою. Виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність.
4. Виконувати Статут, Правила внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу, розпорядження деканату, завідувача кафедри, викладачів та керівника педагогічної практики.
5. Своєчасно звітувати про виконання програми педагогічної практики, подавши керівнику від кафедри необхідну документацію.

Обов'язки керівників педагогічних практик

Обов'язки керівника педагогічної практики (групового методиста) Діяльність керівника педагогічної практики від кафедри іноземних мов та методики їх викладання здійснюється у чотири етапи: етап попередньої роботи, початковий, основний та підсумковий етапи.

На етапі попередньої роботи керівник педагогічної практики виконує такі обов'язки:

- проводить настановчу конференцію;
- здійснює попередній відбір класів (для закріплення за ними практикантів), вчителів німецької мови та вирішує інші організаційні питання.

На початковому етапі обов'язки керівника педагогічної практики такі:

- у перший день педагогічної практики груповий методист проводить організаційне заняття з академічною групою;
- протягом першого тижня педагогічної практики він організовує знайомство практикантів із закріпленими за ними класами;
- у перший тиждень педагогічної практики груповий методист надає допомогу студентам при складанні ними індивідуальних планів роботи;
- керівник практики допомагає старості групи скласти протягом першого тижня педагогічної практики загальні розклади занять, позааудиторних заходів, що проводяться іноземною мовою, взаємовідвідувань практикантами занять та зазначених вище позааудиторних заходів;

На основному етапі обов'язки керівника педагогічної практики такі:

- разом із вчителями німецької мови давати студентам консультації з планування циклу занять (усіх занять модуля) і складання планів-конспектів окремих занять, підготовки наочних посібників і технічних засобів навчання, проведення позааудиторних заходів іноземною мовою;
- відвідувати заняття практикантів та аналізувати їх;
- після проведення практикантом заняття, на якому повинні бути присутні інші практиканти, навчати їх аналізувати заняття;
- залучати практикантів до активної участі у методичних семінарах;
- під час педагогічної практики заняття практикантів відвідують представники відділу

навчально-виховної роботи, деканатів, завідувач кафедр, викладачі.

На підсумковому етапі педагогічної практики обов'язки керівника педпрактики такі:

- перевіряти звітну документацію, яку ведуть практиканти, та оцінювати роботу кожного з них. Оцінка за педагогічну практику виставляється не пізніше, ніж через три дні після її закінчення;
- груповий методист складає звіт про результати педагогічної практики (методичний аспект) і подає його у навчально-методичний відділ не пізніше, ніж через тиждень після закінчення педагогічної практики;
- на підсумковій конференції з педагогічної практики характеризувати роботу кожного студента-практиканта;

Обов'язки викладачів німецької мови кафедри:

- спільно з груповим методистом-керівником педагогічної практики планувати навчальну роботу практикантів та позааудиторну роботу з ІМ;
- консультувати та надавати студентам допомогу при підготовці до проведення занять, написанні планів-конспектів занять.

Навчально-виховна робота студента-практиканта

Одним із завдань педагогічної практики студентів є навчити їх комплексно застосовувати знання з усіх теоретичних та практичних мовних дисциплін, а також з педагогіки, психології та методики навчання іноземних мов у навчально-виховному процесі.

Планування заняття з німецької мови як спеціальності

Успішність планування практичних занять з німецької мови зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання іноземної мови для всього курсу навчання, цілей певного циклу занять і правильним визначенням цілей конкретного заняття з урахуванням його місця у циклі занять та рівня підготовки студентів групи;
- знанням змісту навчання ІМ у певному класі відповідно до програми;
- знанням підручників, посібників (основних і додаткових), а також допоміжних засобів навчання, які можуть бути використані при плануванні та проведенні заняття;
- знанням дидактичних та методичних принципів навчання іноземної мови у школі, ефективних методів і прийомів навчання, з яких вчитель обирає саме ті, що відповідають цілям заняття;
- знанням основних методичних вимог до сучасного заняття з іноземної мови.

Для планування практичного заняття з іноземної мови слід визначити його чотири основних цілей: 1) практичну; 2) розвиваючу; 3) освітню; 4) виховну.

Практична мета передбачає формування і розвиток в учнів іншомовної комунікативної компетенції, яка складається з мовної, мовленнєвої, соціокультурної, навчальної та професійно орієнтованої комунікативної компетенцій. Кожна компетенція базується на знаннях, на основі яких формуються, розвиваються і вдосконалюються відповідні навички та вміння, і включає мотиви, інтереси, настанови і ставлення учня до навчання, його цілей, змісту, країни і культури виучуваної мови тощо.

Практична мета визначається відповідно до рівня розвитку іншомовної комунікативної компетенції та її складових, якого мають досягти учні наприкінці відповідного ступеня навчання. Ці рівні, визначені за Загальноєвропейськими рекомендаціями, співвіднесено з класами навчання і зафіксовано у відповідній Програмі з німецької мови.

Розвиваюча мета спрямована на розвиток мовленнєвих здібностей учнів, а саме – фонематичного та інтонаційного слуху, мовленнєвої витривалості, мовленнєвої уваги – довільної і мимовільної, різних видів пам'яті – слухової й зорової, оперативної та тривалої, мовної здогадки, імітації, логічного викладу думок тощо; на розвиток інтелектуальних і пізнавальних здібностей, готовності вступати в іншомовне спілкування.

Виховна мета передбачає виховання в учнів позитивного ставлення до країни/країн та народу/народів, мова якого/яких вивчається, культури спілкування з урахуванням комунікативних стандартів поведінки (вербальних і невербальних), прийнятих в іншомовній спільноті; таких особистісних рис характеру, як добро-зичливість, толерантність, емпатія, колективізм (уміння працювати в команді, так необхідне в сучасному світі), активність, працьовитість.

Нижче наводимо приклади формулювання цілей заняття з іноземної мови: практичної, соціокультурної (освітньої), виховної і розвиваючої.

Практична мета у навчанні говоріння	Навчати учнів спілкуватися в усній формі у межах виучуваної тематики шляхом утворення діалогічного або монологічного дискурсу на основі розвитку в них умінь вимовляти іноземною мовою правильно і чітко, вживати відповідні комунікативному наміру інтонацію та наголос, відбирати і застосовувати у висловлюванні відповідну до комунікативного наміру лексику та граматичні конструкції, заохочувати співрозмовника до продовження розмови, ввічливо припиняти розмову, пояснювати, аргументувати, відмовляти, пропонувати; надавати та запрошувати інформацію, узагальнювати отриману інформацію, описувати людей, явища, події, розповідати нескладні історії, коментувати висловлювання інших людей, розвивати власну точку зору, виступати з підготовленою доповіддю, узагальнювати та доповідати інформацію, отриману з різних джерел, звітувати тощо.
Практична мета у навчанні писемного мовлення	Навчати учнів спілкуватися у письмовій формі у межах виучуваної тематики шляхом утворення різноманітних письмових текстів (вітальні листівки, особисті та офіційні листи різноманітного призначення, інструкції, короткі біографії людей,

	короткі твори, описи подій тощо) на основі розвитку в них умінь правильно засто- зв'язку, правильно і точно використовувати засвоєну лексику, організовувати дискурс письмового тексту, викладати думки точно і економними мовними засобами, в враховувати реакцію майбутнього читача, описувати послідовні події, викладати арг- письмовий текст логічно і зрозуміло у межах окремого абзацу та у межах цілого текст різних явищ або подій тощо.
Практична мета у навчанні читання	Навчати учнів одержувати інформацію з доповідей, статей, оригінальних художніх творів, особистих листів, оголошень, інструкцій та ін., рівень складності яких відповідає рівню підготовки учнів, на основі розвитку в них умінь здогадуватися про значення незнайомих слів з контексту, на основі знання правил словотворення або за аналогією із словами рідної або іншої іноземної мови, впізнавати ключові речення та абзаци, розуміти комунікативну функцію речення, вилучати основну ідею та деталі, відрізнити головну ідею від супутньої інформації, визначати основні смислові віхи тексту та узагальнювати їх, розуміти основний смисл повідомлення, визначати послідовність викладених фактів, подій, визначати експліцитно висловлені висновки, прогнозувати розгортання сюжету, відрізнити факт від думки, розуміти текст у деталях, розуміти смислове співвідношення між компонентами складного речення та між реченнями в абзаци, відрізнити головну частину тексту від другорядної, розуміти імпліцитно висловлену інформацію, стежити за розгортанням сюжету, аргументів; впізнавати виражені імпліцитно думки та емоційне ставлення автора тексту тощо.
Практична мета у навчанні аудіювання	Навчати учнів одержувати інформацію, почуту в інструкціях, коротких оповіданнях, описах, розмовах та ін., озвучених стандартною правильною іноземною мовою у природному темпі в аудіо- і відеозапису або у живому пред'явленні, на основі розвитку в них умінь сприймати і розрізнити звуки (особливо контрастні фонемі, алофони тощо) в ізольованих словах, розрізнити сильні й слабкі форми, зміну фонем у межах окремого слова, визначати використання наголосу і ритму в потоці мовлення для виявлення інформаційних блоків повідомлення, утримувати увагу на основному смислі повідомлення при наявності незнайомих слів, визначати деталі змісту, послідовність смислових фактів, використовувати власний досвід і контекст для прогнозування і підтвердження смислу тощо.
Соціокульт урна мета (освітня)	Розширювати соціокультурні знання, розвивати позитивне ставлення до культури народу, мова якого вивчається. Сприяти розвитку в учнів здатності глибоко сприймати і аналізувати історичні, культурні події в житті народу, мова якого вивчається, його звички, традиції, мовленнєву поведінку.
Виховна мета	Виховувати в учнів відчуття особистої ідентифікації в колективі і поза ним. Виховувати позитивне емоційне ставлення до майбутньої професії, формувати навички лідера в класі.

Розвиваюча мета	Розвивати в учнів пізнавальні процеси, які забезпечили б розвиток їх здатності автономно оволодівати іноземною мовою, гнучко застосовуючи інтелектуальні стратегії, а також з акцентуванням уваги на їх застосуванні в подальшій кар'єрі.

Складання плану-конспекту уроку

Робоча програма є основою для планування окремого практичного заняття. Нижче подаються зразки оформлення плану-конспекту заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та з домінантою «практика у спілкуванні»:

Заняття № _____ Клас _____ Дата _____ Тип заняття _____
 _____ Вид заняття _____ Цілі заняття _____
 _____ Практична: _____ Соціокультурна: _____
 _____ Розвиваюча: _____ Виховна: _____
 _____ Професійна: _____ Оснащення заняття _____

Схема плану-конспекту заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» матиме такий вигляд:
 Хід заняття

Етап, мета, прийоми	Зміст роботи
Початок заняття: А. Фонетична зарядка Мета: _____ Прийоми: _____ Б. Мовленнєва зарядка _____ Мета: _____ Прийоми: _____ Подача нового навчального матеріалу: Мета: _____ Прийоми: _____ Тренування у спілкуванні: А. Автоматизація мовленнєвих дій учнів на рівні фрази Мета: _____	
Прийоми: _____ Б. Автоматизація дій учнів на понадф-разовому рівні Мета: _____ Прийоми: _____ Практика у спілкуванні: А. Аудіювання Мета: _____ Прийоми: _____ Б. Читання Мета: _____ Прийоми: _____ Домашнє завдання: Завершення заняття: Методична література:	

Плани-конспекти занять, що входять до переліку звітної документації, мають бути розгорнутими.

Позакласна робота з іноземної мови

Мета позакласної роботи з іноземної мови має кілька аспектів:

- виховувати і підтримувати в учнів мотивацію до оволодіння іноземною мовою;
- сприяти підвищенню рівня володіння учнями іноземною мовою;

- формувати соціокультурну компетенцію учнів;
- розвивати їх творчі здібності;
- здійснювати емоційний вплив на учнів;
- здійснювати особистісне спілкування вчителя з учнями.

Особливості позакласної роботи з іноземної мови:

– зміст та форми позакласної роботи зумовлені рівнем навченості, інтересами та здібностями учнів;

- її нерегламентованість за місцем, часом і формами проведення;
- емоційна насиченість, захоплюючий характер проведення виховних заходів;
- добровільність і масовість участі учнів у позакласній роботі;
- відсутність чітко визначених домашніх завдань;
- відсутність чітко визначеної оцінки діяльності учнів.

Основними вимогами організації позакласної роботи з іноземної мови є:

- кореляція з класною роботою;
- організація колективної взаємодії учнів;
- створення радісної ненапруженої атмосфери під час підготовки та проведення виховних заходів.

Як позакласний захід студент може запропонувати учням розробити проект (виконати проектну роботу) в рамках теми, що опрацьовується учнями на даному етапі у ході практичних занять з іноземної мови. Це може бути також тема, яка є дуже актуальною та цікавою для учнів. Кожен із учнів обирає для себе аспект у рамках загальної для класу теми, який він хотів би дослідити більш детально. До речі, працювати учні можуть як індивідуально, так і в парі, міні-групі. Результати своїх досліджень учні представлятимуть у ході презентації. Ми пропонуємо Вам аспекти (підтеми), які можна виділити в темі «Wohnorte», а також приклади того, як учні можуть цікаво презентувати зібрану та оброблену ними інформацію.

Unterthe ma	Darstellungsart für Forschungsergebnisse
1. Leben in der Stadt und auf dem Lande	Berichte anfertigen Materialien zusammenstellen Dokumentationen, Informationssammlungen erstellen Wandzeitungen gestalten Plakate entwerfen Collagen anfertigen Flugblätter gestalten Geschichten schreiben
2. Sehenswürdigkeiten einer Stadt	Thesen formulieren, konträre Meinungen gegenüberstellen Aufgaben für Mitstudentinnen und Mitstudenten formulieren
3. Stadtbummel. Orientierung in einem Ort	Einen Lückentext und das dazugehörige Kontrollblatt entwerfen Übungen zur Wiederholung und Vertiefung ausdenken Eine Fragenkarte (mit Lösungen) anlegen Fehlergeschichten schreiben Foto-, Bilder-, Dia-Reihen, Videosequenzen erstellen
4. Stadtverkehr. Mit städtischen Verkehrsmitteln unterwegs	Einen Leitfaden, einen Katalog, einen Prospekt, eine Broschüre erstellen Eine illustrierte Zeitung zusammenstellen Bildergeschichten zusammenstellen Einen Comic entwickeln Lieder texten, Gedichte schreiben
5. Heimatstadt. Heimatdorf	Spiele entwickeln (Brett- und Würfelspiele) Rätsel entwerfen (Kreuzwort-, Silben-, Balkenrätsel; Rätselschlangen) Ein Quiz, ein Ratespiel entwickeln Eine Ausstellung gestalten Beiträge für die Studentenzeitung schreiben Einen Infostand gestalten

Окрім проектної роботи існує дуже багато заходів, які можна організувати в рамках позакласної роботи з учнями.

Схема методичної розробки позакласного заходу з іноземної мови

Позакласний захід проведено студентом-практикантом ___ групи, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка _____

(прізвище, ім'я, по батькові магістранта) ___

1. **Тема заходу** _____

2. **Мета заходу** _____

3. **Методика проведення** (форма організації – бесіда, диспут, дискусія, «круглий стіл», проект тощо; обґрунтування актуальності, доцільності, необхідності; обладнання – ТЗН, наочність тощо; методичне оснащення – використана література, методичні розробки тощо).

4. **Підготовчий етап** (бесіди з вчителем німецької мови; виявлення потреб, інтересів та можливостей учнів класу; визначення активу учнів з підготовки та проведення заходу; допомога активу учнів у підготовці заходу – розподіл доручень, підбір матеріалів, складання сценарію, обладнання, репетиції тощо).

5. **Зміст заходу (сценарій):**

А) Вступна частина (актуалізація теми заходу).

Б) Основна частина (розвиток бесіди, диспуту, дискусії: питання, висловлювання – усні, письмові).

В) Заключна частина – підведення підсумків (теоретичні висновки, практичне значення, рекомендації).

Аналіз позакласного заходу

1. *Підготовка студентів групи до проведення виховного заходу:*

– врахування рівня вихованості, потреб, інтересів учнів при визначенні теми і мети заходу;

– місце конкретного заходу в системі позакласної роботи класу;

– рівень і характер активності, самостійності, творчості і відповідальності учнів в процесі підготовки та проведення виховного заходу.

2. *Проведення виховного заходу:*

– організаційний аспект (оформлення приміщення, використання технічних засобів, раціональність їх використання, дозування часу тощо);

– змістовний аспект (відповідність соціальному замовленню суспільства; зв'язок з життям класу, факультету/інституту, університету; врахування індивідуальних особливостей учнів, об'єктивних тенденцій реального життя);

– методичний аспект (оптимальність вибору форми – бесіда, диспут, проект, конкурс, ігри тощо; наявність елементів обговорення, дискусії, відкритого обміну думками; рівень самостійності учнів).

3. *Результативність:*

– досягнення поставленої мети;

– аналіз ставлення учнів до змісту заходу;

– аналіз упущень і недоліків, їх причин та шляхів усунення в подальшій роботі;

– висновки та рекомендації, що можуть бути використані на практиці.

Науково-дослідна робота

Під час педагогічної практики кожний студент бере участь у методичних засіданнях. Якщо студент пише курсову роботу з педагогіки чи методики, то у ході педагогічної практики він робить апробацію системи вправ, що була розроблена ним у практичній частині його наукової роботи.

Підсумки педагогічної практики студентів

За підсумками педагогічної практики студенти готують і здають керівнику педагогічної практики такі звітні матеріали:

– звіт студента-практиканта з педагогічної практики;

– розгорнутий план-конспект чотирьох практичних занять, проведених самим студентом, з ескізами допоміжних засобів навчання;

– методичну розробку одного позакласного заходу з іноземної мови;

– щоденник спостереження педагогічної практики;

– розгорнутий план-конспект заняття з другої іноземної мови;

– розгорнутий план-конспект виховного заняття

Вимоги до оцінювання студентів за підсумками навчально-педагогічної практики (пробні уроки у ЗЗСО)

За результатами практики студентам виставляються оцінки:

«відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Оцінка виставляється окремо за кожен вид роботи, а саме:

- за навчально-виховну роботу (враховується кількість і якість проведених студентом занять; кількість відвіданих ним занять вчителів та своїх колег-практикантів, участь у їх аналізі; якість зданих планів-конспектів занять з ескізами допоміжних засобів навчання) 40 балів та 10 балів – друга іноземна мова;
- за позакласну роботу з іноземної мови: (враховується якість проведеного позакласного заходу з німецької мови і оформлення його методичної розробки; 10 балів;
- за виховний захід; 10 балів;
- за щоденник спостереження педагогічної практики ; 10 балів;
- за звіт педагогічної практики; 10 балів;
- за оформлення документації; 5 балів;
- за участь у звітній конференції; 5 балів

Загальна оцінка за педпрактику є сумою отриманих балів.

Схема звіту студента-практиканта з педагогічної практики Звіт

студента _____ групи

(прізвище, ім'я, по батькові)

про практику у _____ класах _____ Керівник від кафедри іноземних мов
та методики їх викладання _____ Вчитель іноземної мови _____

1. Кількісні результати педагогічної практики:

- а) кількість відвіданих занять вчителів;
- б) кількість відвіданих занять студентів-практикантів;
- в) кількість проведених занять;
- г) кількість і короткий зміст проведених позакласних заходів іноземною мовою;
- д) кількість відвіданих позакласних заходів іноземною мовою;
- е) кількість методичних семінарів, у яких взяв участь студент.

2. Початковий етап педагогічної практики:

- участь у настановчій конференції;
- ознайомлення з планом роботи вчителя іноземної мови, знайомство з учнями.

3. Навчально-виховна робота:

- відвідування занять вчителів іноземної мови та студентів-практикантів, їх аналіз;
- проведення занять з іноземної мови в закріплених класах;
- підготовка допоміжних засобів навчання практикантами та їх загальна коротка характеристика;
- аналіз труднощів, з якими зустрілися студенти під час підготовки та проведення занять;

4. Позакласна робота з німецької мови:

- проведення позакласного заходу німецькою мовою та його аналіз;
- відвідування позакласних заходів, проведених вчителями та студентами-практикантами, їх загальна коротка характеристика.

5. Науково-дослідна робота:

- опис спостережень (експериментів) за темою наукової (курсової, дипломної) роботи;
- тема виступу на методичному семінарі.

Методи навчання: бесіда, диспут, «круглий стіл», проект, навчальна дискусія, робота з науковою літературою, демонстрація, частково пошукові методи, організація самостійного пошуку матеріалу, використання мультимедійних технологій, аналіз уроків, проблемний, дослідницький метод, презентація, методи діагностування і контролю досягнень студентів-практикантів, метод рольової гри, SOS-Methode.

Методи контролю: поточна перевірка планів-конспектів уроків, позакласного заходу, перевірка звітної документації, заслуховування доповідей та презентацій під час звітної конференції

Критерії оцінки занять студентів-практикантів

Керівники педагогічної практики використовують такі критерії оцінки занять студентів-практикантів:

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував заняття, намітив реальні цілі, конкретні етапи заняття та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягнута мета заняття. При цьому:

1. повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал заняття;
2. методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
3. правильно встановлено послідовність вправ і доцільність використання різних типів вправ;
4. практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання учнями мовленнєвих дій;
5. практикант правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя;
6. практикант веде заняття іноземною мовою, практично не робить помилок;
7. помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими засобами їх виправлення;
8. практикант використовує різні способи залучення всіх учнів до активної роботи і здійснює індивідуальний підхід до них;
9. практикант раціонально поєднує фронтальні, парні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеня навчання;
10. практикант правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні методи контролю, в тому числі тестові;
11. практикант уміє викликати інтерес учнів до мовленнєвих дій, що виконуються на занятті;
12. практикант грамотно використовує нетехнічні та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені;
13. практикант епізодично користується конспектом і в ході заняття може скоригувати свою діяльність.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував заняття, намітив реальні цілі, конкретні етапи заняття та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета заняття досягнута в цілому, але план виконаний неповністю. При цьому:

1. виховний, освітній та розвиваючий потенціал заняття реалізовано не до кінця;
2. методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання;
3. в основному правильно встановлено послідовність вправ і доцільність виконання різних типів вправ;
4. практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання учнями мовленнєвих дій;
5. встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти, проте не завжди правильно розподіляє час мовлення учнів і вчителя;
6. практикант веде заняття іноземною мовою, іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
7. практикант володіє різними способами залучення всіх учнів до активної роботи на занятті, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
8. практикант раціонально поєднує фронтальні, парні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеня навчання;
9. практикант правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різні методи контролю, в тому числі й тестові;
10. практикант уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на занятті;
11. практикант використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
12. практикант епізодично користується конспектом протягом заняття і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо студент в основному самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах спланував заняття, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення

поставлених цілей на кожному з них, але не врахував рівень мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета заняття досягнута неповністю.

При цьому:

1. виховний, освітній та розвиваючий потенціал заняття реалізовано не до кінця;
2. методичні прийоми не завжди раціональні та подекуди не відповідають меті;
3. мають місце порушення послідовності вправ і доцільності використання різних типів вправ;
4. практикант недостатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;
5. суттєво порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
6. практикант часто переходить на рідну мову протягом заняття, робить мовні помилки і в багатьох випадках не помічає помилок учнів;
7. практикант недостатньо володіє способами залучення учнів до активної роботи на занятті, не здійснює індивідуальний підхід до них;
8. практикант нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;
9. практикант не завжди правильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні методи контролю;
10. практикант уміє викликати інтерес лише до деяких видів роботи на занятті;
11. практикант мало і не завжди раціонально використовує допоміжні засоби навчання;
12. практикант постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність під час заняття.

Рекомендована література

Базова література:

1. Бігич О.Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої Методика навчання іноземних мов і культур: підручник для класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. К.: Ленвіт, 2013. 590с.
2. Бим И. Я. Теория и практика обучения немецкому языку. Москва : «Просвещение», 1988.
3. Жовківський А. М. Методичні засади навчання німецької мови в середній школі: Навчальний посібник. Чернівці : Книги – XXI, 2007. 168 с.
4. Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у 2018/2019 навчальному році. Старт «Нової української школи» : додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 03. 07. 2018 р. № 1/9-415 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.schoolife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodovykladannya-inozemnyh-mov-u-2018-2019-navchalnomu-rotsi/> (дата звернення 14.10.2018).
5. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ : Ленвіт, 2002. 327 с.
6. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови 1 – 12 класи. Київ : Ірпінь, 2018. 208 с.
7. Гарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навчальний посібник. К. : Фірма «ІНКОС», 2006. 248 с.
8. Терещук С.І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення Вісник Чернівецького національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2016. –Вип. 138. С.179.
9. Bausch, Christ, Krumm. Handbuch Fremdsprachenunterricht. [3. Auflage.] A. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 1995.

Допоміжна література:

1. Вишневецький О. І. Довідник учителя іноземної мови. Київ : «Радянська школа», 1982.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : «Ленвіт», 2003. 261 с.
3. Кендау Д., Морзе Н. В., Дементієвська Н. П. Intel «Навчання для майбутнього» Київ : «Нора-прінт», 2005.
4. Пассов І. Урок іноземної мови в середній школі. Москва : «Просвіта», 1988.
5. Albers N.-G. und Boston S. Testen und Prüfen in der Grundschule. Langenscheidt., 1995.
6. Dahlhaus B. Fertigkeit Hören. Langenscheidt, 1994.
7. Doye P. Typologie der Testaufgaben für den Unterricht. Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, 1995.
8. Dreke M. Wechselspiel. Sprechansätze für die Partnerarbeit im Deutschunterricht. Langenscheidt, 1991.
9. Ehlers S. Lesen als Verstehen . Langenscheidt, 1998.
10. Funk H. und Koenig N. Grammatik lehren und lernen. Langenscheidt, 1995.

11. Heringer H. J. Wege zum verstehenden Lesen . München : Hueber, 1987.
12. Kast B. Fertigkeit Schreiben. Langenscheidt, 1995.
13. Müller B.D. Wortschatzarbeit und Bedeutungsvermittlung. Langenscheidt, 1994.
14. Neuf-Münkel G. Fertigkeit Sprechen. Langenscheidt, 1995.
15. Neuner G. u. a. Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht. Langenscheidt, 1981.
16. Solmecke G. Tests hören, lesen und verstehen. Langenscheidt, 1997.
17. Westhoft. Fertigkeit Lesen. Langenscheidt, 1997.

Інформаційні ресурси

<http://www.bildungserver.de>

<http://www.encarta.de>

<http://www.faz.net>

<http://www.fu-berlin.de/phn>

<http://www.goethe.de/z/demindex.htm>

<http://www.inter-natines.de>

<http://www.punktde.ruhr-unibochum.de/themen/index>

<http://www.spiegel.de>

<http://www.stern.de>

<http://www.1000tests.com>

<http://www.zeit.de>